

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до практичних занять з курсу

“ОСОБЛИВОСТІ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ:
ПОСЛІДОВНИЙ ПЕРЕКЛАД”

Дніпропетровськ

2015

Методичні матеріали для практичних занять з курсу «Особливості усного перекладу: послідовний переклад» / Т. М. Висоцька - видавництво Нац. гірн. ун-ту – Д.: ДВНЗ «НГУ», 2015. - 15 с.

Укладач:

Т. М. Висоцька

Затверджено до видання редакційною радою НГУ за поданням методичної комісії зі спеціальності 8.020303 Переклад (протокол № 2 від 26.09.2014).

Подано методичні рекомендації для організації практичних занять з курсу «Послідовний переклад». Матеріали містять перелік основних питань, що повинні розглядатись на практичних заняттях курсу, деякі додаткові матеріали та літературні посилання. Призначено для студентів з напрямку підготовки «Філологія», спеціальності «Переклад». Матеріали умовно поділені на дві частини – перша становить плани вивчення тем змістових модулів, друга – основний фактичний матеріал для опрацювання за темами змістових модулів.

Відповідальний за випуск: в.о. завідувача кафедри перекладу
доктор філологічних наук, професор Алексєєв А.Я.

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Послідовний переклад» відноситься до професійного циклу, є дисципліною за вибором ДВНЗ «НГУ» стандарту вищої освіти.

Курс має зв'язок з дисциплінами, що становлять стандарт фундаментальної філологічної освіти (загальне мовознавство, теорія та практика основної іноземної мови, теорія та практика рідної мови, теорія та практика перекладу), а також із загально-гуманітарними дисциплінами (лінгвокраїнознавство, культурологія)

Мета вивчення дисципліни «Послідовний переклад»: ознайомлення студентів з теоретичними та лінгводидактичними засадами навчання послідовному перекладу, а також з системою вправ, спрямованої на розвиток їх перекладацької компетенції, розвиток у тих, що навчаються достатнього рівня знань, вмінь та навичок послідовного перекладу; формування навичок адекватного висловлювання при послідовному перекладі.

Система практичних занять сприятиме успішному засвоєнню знань та навичок у царині перекладу.

Завдання курсу:

- закріпити у студентів знання теоретичних основ послідовного перекладу як прикладної науки;
- розвивати у студентів найважливіші види мовно-розумової діяльності з метою застосування теоретичних знань у практиці послідовного перекладу;
- формувати й закріплювати стійкі практичні навички послідовного перекладу й застосування основних видів лексичних, стилістичних і граматичних перетворень у процесі перекладу для досягнення його адекватної якості;
- навчити техніки вільного усного перекладу;
- навчити долати психологічні та екстралінгвістичні проблеми й труднощі, пов'язані з практикою перекладу;
- формувати фахові практичні вміння та навички перекладу;
- навчити студентів виконувати послідовний усний переклад із застосуванням спеціальної системи записів.

ЧАСТИНА І

Змістовий модуль № 1

Тема 1. Предмет і завдання послідовного перекладу

1. Сутність поняття «послідовний переклад».
2. Завдання перекладача при виконанні послідовного перекладу.
3. Смысловий аналіз тексту як основна умова його запам'ятовування.
4. Система скороченого запису – універсальний перекладацький скоропис (УПС).
5. Принцип вертикалізму.
6. Базові символи УПС.

Змістовий модуль № 2

Теми 1 - 9

1. Робота з прецизійним матеріалом: сприйняття на слух та тренування пам'яті.
2. Фразеологічні вправи: прислів'я, крилаті вислови, фразові дієслова.
3. Підготовка до роботи з основним текстом: основні терміни та перекладацькі шаблони за темою.
4. Тренування скоропису.
5. Актуальне членування висловлювання.
6. Робота з основним текстом: послідовний усний переклад.
7. Закріплення лексичних та перекладацьких шаблонів.
8. Сприйняття незнайомого тексту та поповнення банку фонетичних сигнатур.
9. Сприйняття незнайомого тексту: вичленування необхідної інформації.
10. Сприйняття незнайомого тексту: усне викладення змісту.

ЧАСТИНА II

Тема № 1 Міжнародні поставки зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Leave well enough alone.

Blood is thicker than water.

a priori (L)

a tout prix (F)

a propos (F)

ab ovo (L)

to break bounds

to break new ground

to break sth in

to break short a

conversation/meeting/discussion

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

мировые военные расходы

обычные вооружения

страны, обладающие ядерным оружием

система отчетности

себестоимость военной продукции

— worldwide military expenditure

— conventional arm

— nuclear weapon states

— reporting system

— costing of military production

after rising for a number of years; appears to have reached a peak; there are now grounds to expect; is estimated as still amounting to; to be the equivalent of more than; to be spent on conventional weapons; to make up the bulk of military expenditure; overall, some 80 percent of global military expenditure; to be accounted for by; to be of necessity imprecise; because of an insufficient availability of data; relating to differences in exchange rates; in order to overcome these problems; to reflect increasing political support for.

Тема №2 Міжнародні поставки зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Birds of a feather flock together.

A bird in the hand is worth
two in the bush.

a la lettre (F)

a livre ouvert (F)

to bring someone to book for sth

to bring sth home to someone

to bring sth to light

to bring sth into line (with)

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

поставки оружия	- weapon transfers
всеобъемлющая информация	- comprehensive body of data
валовой национальный продукт	- gross national product (GNP)
льготные цены	- concessive prices
взаимный зачет обязательств	- offset arrangements
встречные поставки	- reciprocal transfers
совместные соглашения	- joint arrangements
страна-получатель	- recipient country
страна-поставщик	- supplying country
лицензионное соглашение	- licensing agreement
военная техника	- military equipment
сделки	- transactions

figures covering the international transfer of armaments; measured in constant 1985 dollars; to grow to a peak of; a small proportion of world military expenditures; to represent a large proportion of the gross national product; the value of these transfers; if full account could be taken of; transactions which minimize direct claims on foreign exchange reserves.

Тема №3 Ядерна зброя

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Beggars cannot be choosers.	to come down to earth
Barking dogs seldom bite.	to come in handy/useful (for sth)
	to come to fruition
ad hoc (L)	to come to no good
ad futuram memoriam (L)	to come to a head

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

в порядке приобретения	- in order of acquisition
распространение знаний	- increasingly widespread knowledge
базовая технология	- basic technology
несложное атомное устройство	- crude atomic device
просчет	- miscalculation

with increasingly widespread knowledge; the capability to produce a crude atomic device; to become easily available; to pursue such a development; to be

employed connection with a military conflict; might be used by accident or miscalculation following an equipment failure.

Тема №4 Наслідки використання ядерної зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

As you sow, so shall you reap.

Like father, like son.

to do sth by fits and starts

to do the honours

ad litteras (L)

to do the trick

ad modum (L)

to do well out of sth

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

ударная волна

- blast; shock wave

эпицентр

- ground zero

тепловое излучение

- heat; thermal radiation

удушьє

- asphyxiation

тлеющие пожары

- smouldering fires

проникающая радиация

- (initial; prompt) radiation

системы обеспечения нормального функционирования общества

- normal services of a functioning society

plus a large proportion of houses; gases produced by the smouldering fires; to provide complete protection against; according to a UN study on nuclear weapons; they would be killed immediately by the blast; it would seriously affect many initial survivors; to suffer only minor wounds from the blast; in an all-out nuclear war involving two third of the world stock of nuclear weapons; to be direct victims of the war; this would lead to a collapse of the normal services of a functioning society; where water and power supply systems would cease to exist.

Тема №5 Наслідки використання ядерної зброї – кліматичні зміни

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Absence makes the heart grow fonder.

Man doesn't live by bread alone.

to fall between two stools

to fall down (on the job)

ad notanda (L)

to fall in line with sth

ad litteras (L)

to fall over oneself to do sth

ad omnes casus (L)

to fall short of someone's hopes/expectations

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

широкомасштабная ядерная война	— major nuclear war
предмет исследования	— the subject of a study
глобальное разрушение окружающей среды	— global environmental disruption
обычные модели погоды	— normal weather patterns
сельскохозяйственные культуры	— crops
глобальные последствия	— global consequences (effects)
непрерывный процесс	— continuum
токсичные загрязнители	— toxic pollutants
радиоактивные осадки	— radioactive fall-out
обмен ядерными ударами	— nuclear exchange
ультрафиолетовая радиация	— ultraviolet radiation
истощение	— depletion

it states that; it was the subject of a study; the scientific evidence is now conclusive that; they include a significant reduction in; this would entail a high risk of; owing to the presence of smoke; there might be major interference with normal weather patterns; lack of precipitation affecting crop growth; to constitute a continuum; each factor would exacerbate the other.

Тема №6 Резолюція ООН щодо заборони ядерної зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

In unity there is the strength.

If the mountain will not come to Mohammed, Mohammed will go to the mountain.	to get clear of sth
	to get down to brass tacks
	to get hold of the wrong end of the stick
ad verbum (L)	to get a move on
ad vocem (L)	to get the upper hand

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

Устав Организации Объединенных Наций	— the Charter of the United Nations
одностороннее обязательство	— unilateral pledge
практическая целесообразность	— practical implications
поддающиеся контролю соглашения	— verifiable agreements
меры по укреплению доверия	— confidence-building measures
Конференция по разоружению в Женеве	— the Conference on Disarmament

(CD) in Geneva

continuing efforts to ban the use of nuclear weapons; since the earliest years of the United Nations; to be a violation of the Charter of the United Nations and a crime; to draft any such agreement; to announce a unilateral pledge not to be the first to use nuclear weapons; to assume a similar obligation; they have been questioned by a number of States; the matter of prevention of nuclear war; to be of the view that; it must be approached in the context of preventing all war; in the framework of verifiable agreements; in relation to the overall balance of military forces; halting and reversing the nuclear-arms race; adopting confidence-building measures; to achieve agreement on practical measures for the prevention of nuclear war; to produce a tangible result; to undertake negotiations.

Тема №7 Мета діяльності ОН

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Even Homer sometimes nods.	alias (L)
Man doesn't live by bread alone.	
The Emperor has no clothes on.	to give countenance to sth
	to give rise to sth
alea jacta est (L)	to give way to sth/sb
ad verbum (L)	to give out

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

атомная эра	— atomic age
ликвидация	— elimination
гарантия	— (зд.) assurance
расщепляющиеся материалы	— fissionable materiae(s)
зона, свободная от ядерного оружия	— nuclear-weapon-free zone
стратегические ядерные вооружения	— strategic nuclear weapons

the United Nations came into being; the assurance that atomic energy would be used only for peaceful purposes; to unanimously reaffirm the commitment; over the years; various resolutions on this issue; the establishment of nuclear-weapon-free zones; apart from efforts to reduce nuclear weapons; to consider proposals for a freeze on such weapons; a cut-off in production of weapons-grade fissionable material; to agree

to a freeze on nuclear weapons; following the agreement in principle; shortly after the beginning of the atomic age; to reduce by 50 per cent their strategic nuclear weapons.

Тема №8 Запобігання використанню ядерної зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Easy come, easy go.

In unity there is the strength.

Dog eats dog.

altera pars (L)

Amicus Plato, sed magis arnica est sth

Veritas. (L)

to go against the grain

to go for a song

to go off the beaten track

to go to great lengths/trouble/pains to do

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

Соглашение о предотвращении ядерной войны

«прямая линия»

дуплексный канал круглосуточного действия

факсимильная передача

— The Agreement on the Prevention
— of Nuclear War

— "hot line"

— full-time duplex circuit

— facsimile transmission

to dangerously exacerbate one's relations; to avoid military confrontation; the parties agreed to act in ways that would; to enter into urgent consultations; to appear to involve the risk of nuclear conflict; which came to be known as the "hot line"; to reduce the risk of war by accident or failure of communication; it provided for teletype terminals in each capital; to upgrade with an addition of a capability for.

Тема №9 Угода про ядерні інциденти

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

The pot calls the kettle black.

You never miss the water till the well runs dry.

Après nous le deluge. (F)

altera pars (L)

Ars longa, vita brevis. (L)

to have the face to do sth

to have had it

to have other fish to fry

to have too many fires in the fire

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

Соглашение о мерах по уменьшению опасности возникновения ядерной войны	— The Agreement on Measures to Reduce the Risk of Outbreak of Nuclear War
Соглашение о ядерных инцидентах	— the nuclear accidents Agreement
несанкционированное применение ядерного оружия	— unauthorised use of nuclear weapons
уведомлять заблаговременно	— to give advance notification; to notify in advance
запуск ракеты	— launch of a missile
за пределы ее национальной территории	— beyond (or outside) its national territory
Соглашение о предотвращении инцидентов	— The Agreement on the Prevention
в открытом море и в воздушном пространстве над ним	of Incidents on and over the High Seas
Договор ОСВ-2	— The SALT II Treaty
толкование	— interpretation
Центр по уменьшению ядерной опасности (ЦУЯО)	— Nuclear Risk Reduction Centre (NRRC)
Договор о ликвидации ракет средней дальности и меньшей дальности (Договор о РСМД)	— The Treaty on the elimination of intermediate-range and shorter-range missiles (or the INF Treaty where "INF" stands for "intermediate Nuclear Forces")
Соглашение о предотвращении опасной военной деятельности	— The Agreement on the Prevention of Dangerous Military Activities

known as; both countries pledge to improve their own technical safeguards against; to notify the other immediately if there is any accidental missile launching; to undertake to destroy its own launched missiles; to give advance notification of any deliberate experimental launchings; accidental or unauthorised use of nuclear weapons; beyond national territory; to reduce the risks of misinterpretation of any naval accident; to stay within national territory; these centres serve as confidence-building measures; that might be initiated by accident, miscalculation or misunderstanding; they also play a role in exchanging certain data; under the terms of the 1987 Treaty; to give each other at least 24 hours advance notification of missile launches; to reduce the risk of inadvertent military confrontations; establish and maintain communications.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Багмут Й. А. Проблеми перекладу суспільно-політичної літератури українською мовою / Й. А. Багмут. – К.: Наук. Думка, 1968. – 146 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
3. Бондар Л. В., Полюк І. С. Закономірності та особливості процесу письмового перекладу текстів різних жанрів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2006-3/07_Polyuk.pdf
4. Гурин І. В. Проблема компрессии в синхронном переводе. Подходы и методы исследования. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gramota.net/materials/2/2008/1-1/27.html
5. Гюнтекін Р. Н. Зелена ніч: Роман / Р.Н. Гюнтекін [пер. Г.І. Халимоненка]. – К.: Молодь, 1971. – 215 с.
6. Казакова Т. А. Практические основы перевода / Т. А. Казакова. – Санкт-Петербург: Союз, 2000. – 319с.
7. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак-тов ин-ов. / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.
8. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – К.: Видавництво Київського університету, 1982. – 165 с.
9. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова Книга, 2000. – 448 с.
10. Фомин С.К. Последовательный перевод (английский язык): учебное пособие / С. К. Фомин. – М., 2006. – 352с.
11. Чередниченко О. І. Про мову й переклад / О. І. Чередниченко. – К., 2007. – 248с.
12. Чернов Г. В. Основы синхронного перевода / Г. В. Чернов: Учебник для ин-тов и фак-тов иностр. яз. – М.: Высш шк., 1987. – 256 с.

Допоміжна

1. Аристов И.Б. Основы перевода. Изд лит-ры на ин. языках. Москва, 1983
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод. – М., 1975
3. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979.
4. Беляева Т.М., Хомяков В.А. Нестандартная лексика английского языка. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1985.
5. Ванников Ю.В. О едином комплексе переводческих дисциплин//Вопросы теории и техники перевода./Отв.ред.А.Г.Назарян,- М., 1970
6. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического анализа.-- М.: Наука, 1981.
7. Журавлев А.П. Звук и смысл. – М.: Просвещение, 1981.
8. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. - М.: Наука, 1986.

9. Комиссаров В.Н. Теория перевода . – М., 1990
10. Комиссаров В.Н., Коралова А.Л. Практикум по переводу с английского языка на русский. – М., 1990
11. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. – М., 1980
12. Перевод как аспект изучения иностранного языка. Учебное пособие по спецкурсу // Под ред. Э.М. Медниковой – М., 1976
13. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М., 1974
14. Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988.
15. Семенец О.Е., Панасьев А.Н. Практический курс устного перевода. - К., 1986
16. Серов Н.П., Шевнин А.Б. Теория и практика перевода – Элиста, 1979
17. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. – М., 1983
18. Храпченко М.Б. Познание литературы и искусства. Теория. Пути современного развития. – М.: наука, 1987.
19. Чернов Г.В. Основы синхронного перевода. – М., 1987
20. Швейцер А.Д. Теория перевода. – М., 1988

Інформаційні ресурси

- Філологія та лінгвістика - <http://www.filologia.su/sociolingvistika>
- Практика перекладу –
<http://study-english.info/sites-for-translators.php>,
http://terralinguistica.ru/island/Inet_for_translators.html
<http://translation-blog.ru/sayty-i-stati/>
www.links-guide.ru/perevodcheskie-portaly
www.li-terra.ru/blog/podborka/

Розробник: Т.М.Висоцька

Затверджено кафедрою перекладу

Державного вищого навчального закладу

«Національний гірничий університет»

Затверджено до видання редакційною радою НГУ за поданням методичної комісії зі спеціальності 8.020303 Переклад (протокол № 2 від 26.09.2014).

ББК 81.2Англ-8я73

©ДВНЗ «НГУ», 2015